

NOPUS

Pohjoismainen projekti sosiaalipalvelujen kehittämiseksi

NOPUS, jälleen uusi lyhenne pohjoismaisen kehitystyön puitteissa! Elokuussa 1988 käynnistyi 3-vuotinen täydennys- ja jatkokoulutuskokeilu, joka on suunniteltu Pohjoismaiden sosiaalihuollon henkilöstölle. Projekti tunnetaan nimellä *NOPUS — Nordiskt utbildningsprojekt för utveckling av social service*. Sen rahoittaa Pohjoismaiden Ministerineuvosto. Projektin tavoitteena on kehittää strategista johtajuuskompetenssia sosiaalisektorin avainasemassa olevien henkilöstöryhmien keskuudessa.

Kokeilutoiminnan suuntaviivat on hahmoteltu pohjoismaisen työryhmän raportissa *Videre och efterutdanning for socialpersonell i Norden*. Tämä sosiaalihuollon pääjohtajien asettama työryhmä sai tehtäväkseen selvittää sosiaalihuollon yhteispohjoismaisen täydennys- ja jatkokoulutustarpeen. Ryhmän tuli tämän lisäksi esittää konkreetit suuntaviivat koulutuksen muodosta ja sisällöstä. Työryhmää johti Jan Ording Ruotsin sosiaalihuolluksesta. Ryhmä luovutti muistonsa Pohjoismaiden Ministerineuvostolle vuonna 1987.

Voidaan sanoa, että yrittäminen loppujen lopuksi kannattaa! Muistiosi käy nimittäin ilmi, että 24 vuoden ajan eri tasoiset ja eri tyyppiset työryhmät, komiteat ja selvitykset olivat todenneen toistuvasti selvän tarpeen kehittää pohjoismaista koulutusta sosiaalihuollon alueella. Niiden mielestä koulutuksesta olisi myös konkreettista hyötyä osallistuville maille. Vuonna 1964 asetettiin ensimmäinen komitea ja vuonna 1988 koulutus vihdoinkin käynnistyi!

Strateginen johtajuuskompetenssi

Muistion mukaan sosiaalihuollon eräät henkilöstökategoriat (kouluttajat, johtavaissa asemassa olevat, luottamushenkilöt) ovat erityisesti koulutuksen tarpeessa. Projektin

tarkoituksena on kehittää *strategista johtajuus pätevyyttä*. Tarkoitus on ohjannut toisaalta koulutuksen luonnetta, toisaalta sen sisällön suunnittelua.

Strategisella johtajuus pätevyydellä tarkoitetaan tässä yhteydessä tietoa ja oivalluskykyä kohdattaessa uusia, todellisia ongelmia ja sekä kykyä että halua kehittää välineitä ja strategioita, joiden avulla sosiaalipoliittiset tavoitteet pystytään toteuttamaan arkipäivän todellisuudessa.

Se, että luottamushenkilöitä pyritään saamaan mukaan koulutukseen on herättänyt jonkin verran keskustelua, vaikka koulutustarve varmasti on varsin todellinen. Tarkoitus on, että koulutettavat ovat henkilöitä, jotka työssään luottamushenkilöinä joutuvat osallistumaan sosiaalipoliittiseen päätöksentekoon. Sosiaalipalvelujen dynaamisella ja monimuotoisella alueella on tärkeää, että yhteistojen edellytykset on määritelty ja kehittävä kommunikaatio mahdollinen.

Kurssisuunnittelu kussakin maassa

Jokaisessa Pohjoismaassa työskentelee suunnitteluryhmä, joka laatii konkreetin kurssiohjelman. Kansallisten suunnitteluryhmien puheenjohtajat muodostavat NOPUS -projektiryhmän, joka koordinoi toiminnan ja suunnittelee projektia täydentävät toiminnot. Malli on varsin tuttu aikaisemmista pohjoismaisista projekteista.

Jokainen maa on valinnut aiheen, jota tutkitaan perusteellisesti 3-vuotisen kokeilun aikana. Teemat on valittu kouluttavan maan erityisen asiantuntemuksen pohjalta, mutta myös huomioonottaen, kuinka ajankohtainen aihe on tarkasteltaessa pohjoismaisten elintasoyhteiskuntien sosiaalihuollon arkiproblematiikkaa.

Kukin kurssi koostuu 2 x 5 päi-

vän jaksosta sekä itseopiskeluvaiheesta yhteisten kurssiosuukien välillä. Kurseille otetaan viisi henkilöä kustakin Pohjoismaasta sekä Islannista, Grönlannista ja Färsearilta yhteensä 5.

Ajankohtaiset kurssiaiheet

Tanskan kurssiteema on *desentralisaatio*. Tanskan järjestämille kurseille toivotaan osanottajiksi henkilöitä, jotka voivat kurssijaksosten välillä työskennellä konkreetin desentralisaatioprojektin kimpussa! Ruotsin teema on *maahanmuuttajat ja pakolaiset*. Tämän kurssi vaatii osallistujiltaan verran hyvää ennakkovalmistautumista erilaisten selvitysten ja informaatiomateriaalin hankkimisen muodossa. Norjassa keskitytään mm. tutkimaan *lasten- ja nuorten ongelmia tulevaisuusperspektiivissä*. Suomessa taas on aiheena *suunnittelu- ja kehitystyön uudet strategiat*. Kaikki kurssit alkavat syksyn 1988 aikana ja jatkuvat keväällä 1989. Vain Suomen molemmat kurssiosuudet ajottuvat kevätkaudelle. Kahden seuraavan projektivuoden kurssit viedään läpi suunnilleen saman kaavan mukaan.

Vaikka kurseista voitiin ilmoittaa varsin myöhään, kiinnostus on ollut hyvä, ja kurssipaikat ovat vaihatta täyttyneet. Halukkaita olisi ollut joillekin kurseille enemmänkin mitä pieni maakohtainen määrä sallii.

Pohjoismainen projektisihteeristö Helsingin

Projektin kanslia toimii Helsingin yliopistoon kuuluvan Svenska social- och kommunalhögskolanin yhteydessä. Projektinjohtajaksi Pohjoismaiden Ministerineuvosto valitsi dos. Singa Sandelinin ja myönsi varat myös puolipäiväsihteerin palkkaamiseen.

Eräs projektin tehtävistä on koulutustoiminnan evaluointi. Kurssi-arviointi tapahtuu jokaisen kurssin yhteydessä. Mikäli projekti osoittautuu hedelmälliseksi, voi projektin tulos tarjota päätöksentekoaikainesta mahdollisesta *jatkuva* pohjoismaisesta koulutuksesta sosiaalityön alueella.

Dokumentaatio ja tutkimus

NOPUS aikoo julkaista raportisarjaa, joka käsittää kurssituokset editoituna laajempaa käyttöä varten. Artikkelit, tutkimusraportit sekä selvitykset, jotka tukevat NOPUSin tavoitteita ja koulutussäiltöjä, sisällytetään myös suunniteltuun julkaisusarjaan.

Projektin lyhyenä toiminta-aikana on sekä keskusteluissa pohjoismaisten asiantuntijoiden kanssa että kurssien suunnittelun yhteydessä tullut esiin useita ajankohtaisia kysymyksiä, joilla on vaikutusta projektin koulutusteemoihin.

Käsitykseni mukaan koulutus ja

sen kanssa samanaikainen tutkimus- ja kehitystyö vaikuttaa syvemmän ja moniulotteisemman tiedon syntyymiseen ja välittymiseen niistä aiheista, joita NOPUS -projektin yhteydessä tutkitaan. Tämä aspekti pyritään ottaman huomioon projektin sisällä siten, että kurssit on suunniteltu tutkiviksi ja osallistujien kokemusta käyttäviksi. Projektin puitteissa tehdään myös varsinaista tutkimustyötä, jonka tulokset mahdollisuuksien mukaan syötetään takaisin 'kurssimateriaaliksi'.

Muu projektia tukeva toiminta

Joitakin pohjoismaisia seminaareja on suunnitteilla. Näistä ainakin yksi käsittelee yhdentyvän Euroopan merkitystä sosiaalityön alueella. Asiaa selvitetään ministeriötasolla. Brysselissäkin tuskin tiedetään, mitä maininnalla "social dimension" integroidun Euroopan yhteydessä tarkoitetaan. Järkevältä tuntuisi ainakin alkaa keskustella asiasta sekä alkaa hahmotella

mahdollisia vaikutuksia, koska yksi Pohjoismaista kuuluu integroituun Eurooppaan ja välilliset vaikutukset tulevat näkymään Pohjoismaitten yhteishankkeissa ja toiminnassa.

Vaikka arkipäivän työt on tehtävä sosiaalihuollonkin alueella riippumatta siitä mitä 'ylätasoilla' tapahtuu, on myös voitava kuvitella muutosta, sen suuntaa ja vaikutusta, koska muutos on kaikkein "pysyvä" sosiaalialan piirre.

Kyky kuvitella ja hahmottaa mahdollisia suuntaviivoja ja ratkaisuja, saada käsitys virran suunnasta — mihin olemme menossa tai mieluummin, mihin haluamme olla menossa, on eräs tärkeä alue strategisessa johtajuus pätevyudessa.

Projektista mahdollisesti kiinnostuneet ja lisätietoja toivovat voivat ottaa yhteyden allekirjoittaneeseen puh. 90-417 494 tai osoitteella: NOPUS Mannerheimintie 94 B 42, 00250 H:ki.